



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1863/2024
06.02.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Зорана Хаџића, чланова већа, у парници тужиље-противтужене АА из ..., чији је пуномоћник Милена Пантовић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца ББ из ..., чији је пуномоћник Иван Максимовић, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 382/2023 од 31.10.2023. године, у седници већа одржаној дана 06.02.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 382/2023 од 31.10.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Куршумлији П2 14/2023 од 11.07.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље-противтужене којим је тражено да се самостално вршење родитељског права над заједничком малолетном децом парничних странака ВВ рођеним ... године и ГГ, рођеним ... године, повере тужиљи-противтуженој на самостално вршење родитељског права. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље-противтужене којим је тражено да се уреди начин одржавања личних односа између туженог-противтужиоца и малолетне деце парничних странака на начин ближе наведен у овом ставу. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље-противтужене којим је тражено да се наложи туженом-противтужиоцу да на име свог доприноса за издржавање мал. ВВ и мал. ГГ плаћа износ од по 20.000,00 динара, почев од 26.08.2021. године па убудуће све док се обавеза не угаси или измени. Ставом четвртим и петим изреке, усвојен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца и заједничка малолетна деца ВВ рођен ... године и ГГ, рођен ... године, поверена су оцу ББ на самостално вршење родитељског права и утврђено пребивалиште малолетне деце на адреси пребивалишта оца у ... у улици ... број .../... . Ставом шестим изреке, уређен је начин одржавања личних контаката између малолетне деце са мајком АА према моделу

наведеном у овом ставу. Ставом седмим изреке, наложено је тужиљи-противтуженој да на име свог доприноса за издржавање малолетне деце плаћа туженом-противтужиоцу месечно износ од по 4.000,00 динара по детету, укупно 8.000,00 динара и то уплатом на текући рачун туженог-противтужиоца, најкасније до 05. у месецу за текући месец, почев од 26.08.2021. године па све док се обавеза не угаси или измени новом одлуком суда, с тим што је тужиља-протувтужена дужна да све заостале месечне износе почев од 26.08.2021. године исплати на рачун туженог-противтужиоца. Ставом осмим изреке, одлучено је да привремена мера одређена решењем П2 75/21 од 24.12.2021. године остане на снази до правноснажног окончања поступка. Ставом осмим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж2 382/2023 од 31.10.2023. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда и пресуђено тако што је усвојен тужбени захтев тужиље АА и малолетна деца ВВ, рођен ... године у ... са ознаком ЈМБГ наведеном у овом ставу и ГГ, рођен ... године у ..., са ознаком ЈМБГ наведеном у овом ставу, поверена тужиљи као мајци на самостално вршење родитељског права и наложено туженом да децу преда мајци одмах по пријему пресуде; уређен је начин одржавања личних односа између туженог као оца и малолетне деце ВВ и ГГ, тако што ће се они одвијати сваког другог и трећег викенда у месецу, почев од петка у 18.00 часова па до недеље у 17.00 часова, сваког првог и трећег петка у месецу од 18.00 до 20.00 часова, по 20 дана за време летњег распуста и 10 дана за време зимског распуста, за крсну славу оца, други дан рођендана деце, по половину божићних и ускршњих празника, тако што ће их отац преузимати и враћати испред куће у којој они живе са мајком; обавезан је тужени да на име свог доприноса у издржавању малолетне деце плаћа и то мал. ВВ износ од 8.000,00 динара месечно, а мал. ГГ 6.000,00 динара месечно, почев од дана пресуђења 24.10.2023. године до петог у месецу за текући месец, па све док за то постоје законски разлози, исплатом на руке – преко поште законском заступнику, мајци АА, док се за већи износ од досуђеног до траженог износа од по 20.000,00 динара, месечно сваком детету, тужбени захтев одбија. Ставом другим изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог којим је тражио да се малолетна деца ВВ и ГГ повере њему, као оцу, на самостално вршење родитељског права, да се уреди начин одржавања личних односа између деце и мајке на начин наведен у овом ставу, као и да се обавезе тужиља као мајка да доприноси издржавању малолетне деце, тако што ће исплаћивати сваком по 4.000,00 динара до петог дана у месецу за текући месец, почев од 26.08.2021. године па све док се обавеза не угаси или измени новом одлуком суда, с тим што би тужиља-противтужена била дужна да све заостале месечне износе почев од 26.08.2021. године исплати на рачун туженог-противтужиоца. Ставом трећим изреке, одлучено је да привремена мера одређена решењем П2 75/2021 од 24.12.2021. године престаје да важи од дана пресуђења. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непоптуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући правилност побијане одлуке, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 10/23), Врховни суд је утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде из члана 374. став 1. у вези члана 8. и 374. став 2. тачка 12. овог закона у поступку пред другостепеним судом, с обзиром да одлука другостепеног суда садржи јасне разлоге и оцену значаја утврђених чињеница. Неосновани су и ревизијски наводи о битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 231., 229., 391., 394., 396. став 3. ЗПП, јер је другостепени суд применом одредбе члана 383. ЗПП отворио и одржао расправу, оценио доказе и донео побијану одлуку.

Према чињеничном стању утврђеном пред другостепеним судом, пред којим је отворена расправа у смислу члана 383. став 2. и 3. ЗПП, следи да су парничне странке закључиле брак 22.11.2015. године и током трајања брачне заједнице су живееле у породичној кући родитеља туженог ББ, у којој су поред њих живеели и родитељи туженог и његов деда. Из наведене заједнице живота странке имају два малолетна детета и то ВВ, рођеног ... године и ГГ, рођеног ... године. Заједница живота међу странка је престала 20.07.2021. године услед озбиљно и трајно поремећених брачних односа, када је тужила напустила заједницу живота, док су заједничка малолетна деца ВВ и ГГ остала да живе са оцем у породичној кући родитеља туженог. Након фактичког престанка брачне заједнице, тужени је онемогућавао тужилу да виђа децу, због чега је тужила поднела предлог за одређивање привремене мере која је правноснажним решењем П2 75/2021 од 24.12.2021. године усвојена и уређен начин одржавања личних односа мајке са малолетном децом, са важењем до правноснажног окончања поступка. Тужила је децу виђала у парку у ... по неколико сати, потом је одводила децу и у кућу својих родитеља где се виђање одвијало без проблема. Центар за социјални рад „Свети Сава“ Ниш је дао мишљење да се малолетна деца повере на самостално вршење родитељског права мајци, а да се уреди начин одржавања личних односа деце са туженим. Од момента када је Центар за социјални рад у Нишу дао своје мишљење старији син странака ВВ није желео контакт са тужилом. Судски вештак Драгана Красић је дала мишљење да малолетну децу треба поверити мајци на самостално вршење родитељског права, да иста не болује од привремене и трајне душевне болести или заосталости, да не поседује измене са психопатолошког аспекта и да поседује добре родитељске капацитете. Тужени не болује од привремене или трајне душевне болести, нити привремене или трајне душевне заосталости и као личност не поседује измене у смислу поремећаја личности, али је код туженог присутан културолошки – традиционалан утицај функционисања, који се последично коси са интересом деце, јер дискриминише мајку, односно родитељски пар као примарно значајан за психички развој деце, као и да је малолетни ВВ инструистан од стране околине са којом одраста, индиректно или директно и највероватније са највећим утицајем оца. Центар за социјални рад „Боровњак“ из Куршумлије на основу целокупне документације и обављеног вештачења дао мишљење да малолетну децу треба поверити мајци, уз уређење начина одржавања личних односа деце са оцем по предложеном моделу. Центар за социјални рад у Куршумлији је у односу на оца спровео поступак корективног надзора, а

према изјави тужиле тужени је децу раније изводио испред куће, а сада је то престао да чини и сматра да је то последица корективног надзора као и да она не би онемогућавала виђање оца са децом и у сваком слободном тренутку би отац могао да виђа децу, јер је она децу добијала на „кашичицу“. Вештак Росица Пешић коју је ангажовао сам тужени, дала је мишљење да је тужени способан да самостално врши родитељско право. Тужила је запослена у ... „...“ и остварује месечну зараду од око 37.000,00 динара, док је месечна зарада туженог од око 36.000,00 динара до 41.000,00 динара, а са родитељима се бави и пољопривредом. Малолетни ВВ је ученик ... разреда основне школе, нема ваншколских активности, његове потребе за исхрану, гардеробу, хигијену и школске активности на месечном нивоу износе 35.000,00 динара, а малолетног ГГ који је ... узраста износе 30.000,00 динара.

Другостепени суд је на основу утврђеног чињеничног стања, укинуо првостепену пресуду, усвојио тужбени захтев а одбио противтужбени захтев. По оцени другостепеног суда, тужила као мајка на адекватан начин препознаје потребе деце, поседује све капацитете да о њима самостално брине, без негативног утицаја у односу на однос према оцу и у сагледавање његове улоге у подизању и васпитавању деце, коју ни на који начин не компромитује те је интерес деце у потпуности заштићен њиховим поверавањем мајци уз обавезу оца да јој децу преда одмах. Свој закључак другостепени суд је засновао на мишљењу Центра за социјални рад у Куршумлији, Центра за социјални рад у Нишу и вештака Драгане Красић, клиничког психолога при Заводу за ментално здравље у Нишу који су се изјаснили да је у најбољем интересу малолетне деце да буду поверена мајци на самостално вршење родитељског права, уз сагледавање чињенице да су деца од престанка брачне заједнице остала са оцем у кући његових родитеља, да је мајка морала да оствари виђање са децом путем привремене мере, која као таква није реализована на адекватан начин, јер су деца, посебно малолетни ВВ инструкисани од стране оца и чланова његове породице против мајке и нису припремани на контакт са њом. Оваква конфликтна ситуација међу родитељима, као и однос оца према препознавању потреба деце да виђају мајку, да бораве са њом без евентуалних застрашивања и условљавања, условило је и вршење корективног надзора органа старатељства у ... у односу на туженог у циљу промене понашања када је у питању однос деце са мајком. Вештачење доктора Росице Пешић коју је ангажовао сам тужени и исказ сведока ... малолетног ВВ другостепени суд је ценио у контексту свих других изведених доказа уз свеобухватно сагледавања интереса деце налазећи да они не могу бити од утицаја на другачију одлуку. Применом одредаба члана 77. став 3. Породичног закона и члана 3. Конвенције о правима детета одлучено је да самостално вршење родитељског права врши тужила као мајка. У складу са мишљењем Центра за социјални рад и с обзиром на спремност тужиле да поштује оптимални модел одржавања личних односа деце са оцем, применом одредбе члана 61. Породичног закона уређен је модел одржавања личних односа деце са оцем. Полазећи од потреба малолетне деце, минималне суме издржавања, могућности туженог, који је здрав и радно способан и нема трећих лица према којима је у обавези да даје издржавање, али ценећи и могућности мајке, другостепени суд је применом одредаба члана 160., 161. и 162. Породичног закона, обавезао туженог као оца да доприноси издржавању малолетног ВВ са износом од 8.000,00 динара, а малолетног ГГ са износом од 6.000,00 динара.

Код утврђеног чињеничног стања, правилан је закључак другостепеног суда да је основан захтев за поверавање деце на самостално вршење родитељског права мајци, уз уређење начина одржавања личних односа деце са оцем, којим се обезбеђује неговање односа блискости међу њима, као и одлука о висини доприноса оца издржавању деце, а да је неоснован захтев оца да се малолетна деца њему повере на самостално вршење родитељског права.

Одредбом члана 272. став 2. Породичног закона прописано је да ако родитељи нису закључили споразум о вршењу родитељског права или суд процени да њихов споразум није у најбољем интересу детета, одлуку о поверавању заједничког детета једном родитељу, о висини доприноса за издржавање од стране другог родитеља и о начину одржавања личних односа детета са другим родитељем, доноси суд. Одредба члана 270. истог закона, прописује, да је пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу односно лишењу родитељског права, суд дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. Чланом 266. став 1. Породичног закона прописано је да је суд увек дужан да се руководи најбољим интересом детета. Чланом 61. овог закона прописано је да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи.

У смислу одредбе члана 266. став 1. Породичног закона, и по налажењу Врховног суда, најбољи интерес малолетног ВВ и малолетног ГГ је да буду поверени на самостално вршење родитељског права мајци, имајући у виду да то одговара интересу малолетне деце и да тужиља поседује добре родитељске капацитете по свим питањима њихових потреба и права. Сагледана укупност односа, вршење родитељских права у специфичним околностима, поступање и капацитет родитеља да увиде дечије потребе којима се обезбеђује добробит детета и у том смислу неадекватан однос оца према препознавању потреба деце да виђају мајку, да бораве са њом без евентуалних застрашивања и условљавања, што је условило и вршење корективног надзора органа старатељства у односу на туженог у циљу промене понашања када је у питању однос деце са мајком, представљају упориште за оцену о предностима мајке за самостално вршење родитељског права управо у најбољем интересу малолетне деце. Чување, брига и нега коју је тужени пружао у досадањем развоју малолетне деце и спремност да то и надаље чини, не претежу над најбољим интересом малолетног ВВ и ГГ, јер је у интересу деце да буду поверена на самостално вршење родитељског права мајци и даљи развој остварују у дому мајке, под њеним старатељством и окружењу више сродника који пружају помоћ тужиљи да на ваљан начин врши родитељска права и дужности. Мишљење органа старатељства и вештака Драгане Красић засновано је на оцени о испуњеним капацитетима родитеља деце и могућностима родитеља да пруже потпуно функционисање деце у будућности.

Ревизијски наводи да другостепени суд није ценио налазе и стручно мишљење Центра за социјални рад „Боровњак“ од 05.08.2021. године, који је дат у предмету П2 66/21, нису од утицаја на другачију одлуку с обзиром да је у оквиру овог поступка прибављено изјашњење Центра Куршумлија од 20.12.2021. године, када је предложено вештачење родитељских капацитета оба родитеља, извештаја Центра Куршумлија у

погледу спровођења и реализованих активности у погледу контаката мајке са децом, прибављено мишљење Центра за социјални рад у Нишу од 12.05.2022. године, допунског мишљења истог органа старатељства од 26.09.2022. године, налаза налаза и мишљења вештака прим. Др Драгане Красић, судског вештака за област медицине, ужа специјалност дечја и адолесцентна психијатрија, мишљења органа старатељства ... од 12.06.2023. године, који су се у овом предмету детаљно изјаснили о међуособном односу сваког од родитеља са децом, околностима под којима су деца одрасла након прекида брачне заједнице парничних странака код оца и постојање инструисања малолетног ВВ од стране оца и чланова његове породице, уз процену родитељских подобности оба родитеља, па је утврђено да је у најбољем интересу малолетне деце да буду поверена мајци на самостално вршење родитељског права уз модел виђања наведен у пресуди. Сва мишљења и налази су дати након мишљења од 05.08.2021. године, у предмету П2 66/21 те сагледавају ситуацију у једном дужем временском периоду. Тужени у ревизији износи сопствену оцену налаза и мишљења судског вештака Драгане Красић упоређујући га са налазом судског вештака Росице Пешић коју је лично ангажовао, те на тај начин оспорава чињенично стање које супротно оваквим ревизијским наводима правилно утврђено у односу на родитељске капацитете супружника и најбољег интереса малолетне деце.

Околности у односу на оцену исказа сведока ДД – ... малолетног ВВ, другостепени суд је ценио у склопу свих осталих околности у оквиру овог поступка. Тужени није припремао децу на контакт са мајком, а посебно је малолетни ВВ инструисан од стране оца и чланова његове породице, па је у склопу овога и цењен исказ ДД да је ВВ имао страх да га мајка не одведе и да није био расположен да се сретне са њом. Управо овакво понашање детета указује на одсуство оца да у ситуацији када живи са малолетним ВВ помогне детету у разумевању конфликтне ситуације која постоји међу родитељима, која не сме да се прелива на дете, те да дете има жељу и вољу да се виђа и са родитељем са којим тренутно не живи. Мишљење центра су несумњиво имала у виду и дуг период боравка деце са оцем, па и је и у односу на ову чињеницу процењено да је најбољи интерес деце да буду поверена на самостално вршење родитељског права мајци уз одржавање личних односа са оцем. Другостепени суд је решењем на рочишту 24.10.2023. године опозвао саслушање туженог као странке јер има довољно елемената за доношење одлуке а овакве разлоге прихвата и овај суд.

Из изнетих разлога, ревизија није основана у побијању одлуке другостепеног суда о вршењу родитељског права и одржавању личних односа заснованих на правилној примени материјалног права.

Одредбама члана 160. – 162. Породичног закона прописани су услови и критеријуми за одређивање издржавања малолетног детета.

Другостепени суд је правилно применио наведене одредбе Породичног закона код утврђених потреба малолетне деце, минималне суме издржавања, могућности оца као даваоца издржавања који је здрав и радно способан без обавезе издржавања трећих лица али и ценећи могућности мајке, те је правилно одмерио висину издржавања тако што је

обавезао туженог да доприноси издржавању малолетног ВВ са износом од 8.000,00 динара, а малолетног ГГ са износом од 6.000,00 динара.

Из изнетих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић